

УДК 94(44+470+477) «1802/1940»:358.4

СОВГАР О.М.

<https://orcid.org/0000-0002-3101-7409>

СОВГАР Г.П.

<https://orcid.org/0000-0003-1223-566X>

<https://doi.org/10.33577/2313-5603.35.2021.226-237>

КОРОЛІВСЬКА ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ В САНДГЕРСТІ: ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА СТАНОВЛЕННЯ

Стаття висвітлює історію виникнення, розвитку та функціонування Королівського військового коледжу у м. Сандгерст (Велика Британія), на базі якого було створено сучасну Королівську військову академію. Розглянуто правила вступу, освітній процес, проаналізовано перетворення у сфері побуту та навчання кадетів, які відбувалися протягом ХІХ та першої половини ХХ століть. Встановлено, які дисципліни вважались пріоритетними, на що орієнтувалися викладачі при викладанні тактики. Виявлено, що справжнім здобутком випускники академії вважали не отримання знань та навичок у військовій сфері, а налагодження соціальних зв'язків, які сприяли їх подальшій кар'єрі в армії.

Ключові слова: Сандгерст, військова освіта, навчання, кадати.

Постановка проблеми та її актуальність. Удосконалення освітнього процесу є пріоритетним завданням для вітчизняних вищих військових навчальних закладах, адже від цього залежить розвиток системи вищої освіти в цілому та якісної підготовки офіцерського складу зокрема. Для оптимізації навчального процесу у ВВНЗ сучасної України доцільно враховувати історичний досвід організації навчання в інших державах. Зважаючи на це актуальним є вивчення прогресивного досвіду створення та функціонування закладу військової освіти Великої Британії як однієї з провідних країн світу.

Совгар Оксана Михайлівна, доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

Совгар Ганна Петрівна, доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, м. Львів

© Совгар О.М., Совгар Г.П., 2021

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Проблема виникнення та функціонування військових навчальних закладів Великої Британії українськими науковцями досі не була розглянута, тож у своїх розвідках ми звертались виключно до закордонних публікацій. У роботі майора А.Ф. Моклера-Ферімана “Хроніки Сандгерста” в основному описані передумови виникнення та перші роки функціонування основних закладів військової освіти Великої Британії. Автор також описав побут вихованців, проведення ними вільного часу. М. Ярділі зосередив свою увагу на висвітленні навчального процесу у Сандгерсті з початку ХХ ст. до часів Другої світової війни. У виданні Дж.Престіа проаналізовано викладання тактичних дисциплін у королівському військовому коледжі протягом ХІХ та ХХ століть. Значний інтерес становлять роботи Б. Бонда, Н. Ребі і Р. Дюпуа, присвячені дослідженням рівня підготовки британських офіцерів в ході численних воєн, котрі відбувалися в ХІХ та першій половині ХХ.

Мета та завдання дослідження. Метою цієї статті є розкриття історії виникнення, розвитку та функціонування Королівського військового коледжу у м. Сандгерст (Велика Британія), на базі якого було створено сучасну Королівську військову академію. Завданням дослідження є висвітлення особливостей навчального та виховного процесів, життя і побуту вихованців військового навчального закладу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Містечко Сандгерст на околиці Брекнелського лісу у графстві Сюррей, що у південно-східній Англії, розташоване в 14 км. на північ від міста та військової бази Олдершот і близько в 30 миль (48 км) на південний захід від центральної частини Лондона, найбільш відоме завдяки Королівській військовій академії Сандгерст. Більшість майбутніх кадрових офіцерів британської армії проходять курс загальної та військової освіти в якості офіцерів-кадетів в академії, яку зазвичай називають просто Сандгерст. Цей заклад є спадкоємцем Королівської військової академії (яка функціонувала з 1741 р до 1939 р. у м. Вулвіч, Лондон) та Королівського військового коледжу у м. Сандгерст. Останній був заснований за королівським наказом у 1802 році у Грейт-Марлоу, значною мірою завдяки зусиллям полковника Дж. Ле Маршана та генерала Френсіса Жаррі, французького офіцера у засланні, який за три роки до цього організував школу підготовки офіцерів у Хай-Вікомбі в Бакінгемширі (*Mockler – Ferryman, 1900*).

17 травня 1802 року молодший факультет або корпус кадетів філії Королівського військового коледжу було відкрито в будинку, орендованому у Грейт-Марлоу, де розпочалось навчання шістнадцяти кадетів, “які були одягнені у своєрідну форму, дещо у стилі французького залізничного вантажника” (*Yardly, 1987*). В кінці року кількість кадетів зросла до сорока двох, з них п'ять були індійської національності та навчалися за рахунок Почесної Ост-Індійської компанії. Невдовзі сфера діяльності коледжу розширилася і на початку наступного року (за Королівським наказом від 17 квітня 1803 р.) його величність схвалив збільшення кількості вихованців закладу до чотирьохсот, розділених на чотири роти, по сто юнаків у кожній. Спочатку кадети отримували освіту безкоштовно, але було вирішено, що в майбутньому з чотирьох сотень кадетів, сотня повинна бути “сиротами офіцерів, які втратили життя на службі у Його Величності, освічені безкоштовно; а решта – за гроші” (*Reba, Soffer, 1994*). В той самий час було вирішено, що певна кількість кадетів для артилерійсько-технічної служби будуть також навчатись у коледжі, та “приєднані у належних пропорціях до кількох рот” (*Mockler –Ferryman, 1900*).

Уряд Британії був вкрай незадоволений низьким рівнем вмінь і навичок офіцерського складу, який демонстрували сухопутні війська короля у війні проти Наполеона, тому створив Королівський Військовий коледж, Сандгерст, з метою поліпшення якості офіцерів піхоти і кавалерії. Коледж став другим із трьох британських військових установ освіти, яка складала б інтелектуальний кістяк армії до 1914 р. Найдавнішою була Королівська військова академія у Вулвічі для підготовки фахівців з технічних спеціальностей, а саме артилерійського озброєння та інженерів. У 1858 р. Корона відкрила також Штабний коледж для підготовки кваліфікованих офіцерів усіх спеціальностей для роботи в штабах та розробки стратегії.

На відміну від Штабного Коледжу, Сандгерст та Вулвіч не проводили конкурсу при вступі. Вік для вступу кадетів-артилеристів був від п'ятнадцяти до шістнадцяти років, а для інших кадетів - тринадцять - п'ятнадцять, і кадети не мали дозволу залишатися в коледжі після досягнення ними дев'ятнадцяти років. У 1812 році Королівський військовий коледж було переведено до Сандгерста, отже, 1812 р. ми можемо датувати народження Сандгерстського кадета, і, можна констатувати, коледж у подальшому не мав спроможності готувати до служби стількох

офіцерів, як це було в перший рік його існування. Велика війна, що тривала тоді в Іспанії, вимагала великої кількості офіцерів, і стало очевидним, що Сандгерст не зміг задовольнити попит, оскільки в 1813 р. ті кадети, які не змогли “випуститися” з коледжу після досягнення граничного віку отримали дозвіл “вступати в армію в Іспанії добровольцями, із заробітною платою унтерофіцера” (*Black, 1994*).

Отже, окрім того, що кандидат на вступ до коледжу повинен був бути віком від тринадцяти до п'ятнадцяти, він мав надати “відгуки про свою поведінку від усіх вчителів, з якими він був протягом трьох попередніх років, а також довідку, що засвідчувала відсутність вад вимови, а також будь-яких тілесних дефектів” (*Mockler-Ferryman, 1900*). Після вступу джентльмен-кадет перебував на випробувальному терміні протягом дванадцяти місяців, і його могли відправити назад до батьків або опікунів, якщо б визнали непридатним для армії. Кандидат ще мав скласти елементарний кваліфікаційний іспит при вступі, причому він міг обрати з дисциплін для іспиту будь-яку класичну мову чи математику, а також обов'язково виконати завдання на знання письма, орфографії та граматики англійської мови (*Duriu, 1993*). Після вступу до коледжу джентльмен-кадет повинен був дотримуватись норм військового статуту, а також Правил і положень Закладу, повинен був внести 18 фунтів за вартість уніформи та 2 фунти на пожертви бібліотеці. На додачу він мав взяти з собою такі предмети: шкіряне портмоне, сумку для брудного одягу, маленьке люстерко, гребінець, щітку для одягу, щітку для волосся, зубну щітку, дві пари рукавичок білого кольору, вісім сорочок, вісім пар коротких бавовняних панчів, вісім пар коротких камвольних панчів, вісім кишенькових хусток, чотири нічні шапки, шість рушників та два фланелевих простирадла; а також приладдя та книги з топографії, фортифікації, арифметики, алгебри, тригонометрії, астрономії, обчислення, динаміки, географії, французький словник та граматику, історії, словник та граматику з німецької, Біблію та молитовник (*Reba, Soffer, 1994*).

Вільний час у кадетів був взимку з 15.30 до 17.00, а влітку з 17.45 до відбою о 20.30. Вівторки, четверги та суботи називалися напіввихідними, оскільки кадети були вільні взимку з 13 до 15, а влітку після обіду. Канікули були з 20 травня по 1 липня та з 7 листопада по 5 січня. Юнаків ділили за віком на дві роти; у роті

А були молодші кадети (віком до п'ятнадцяти), у роті В – старші, з кімнатами по різні боки від входу та з окремими майданчиками для відпочинку. День розпочинався через півгодини після підйому, коли роти після шиккування стройовим кроком вирушали до каплиці на молитви, які тривали чверть години, після молитов взимку був сніданок, влітку – дві години навчання перед сніданком. Після сніданку навчання продовжувалося, далі – півгодини стройового вишколу, обід – близько 15:00, з короткотривалим відпочинком до або після.

Щодо харчування, все було першої якості. “Сніданок складався з півлітри свіжого молока для кожного кадета (гарячого або холодний на вибір), і хліба з маслом в необмеженій кількості. Стільки ж чаю дозволялося замість молока за бажанням кадета. На вечерю подавали 5 кг печеної баранини (ноги або плеча) на кожен стіл з десяти кадетів, а також картоплю, хліб і столове пиво за бажанням; а на десерт - неперевершений сливовий чи рисовий пудинг. Восени замість пудингу був яблучний пиріг. По неділях замість баранини подавали ростбїф; а на Михайла та Різдво – гуску з яблучним соусом і пиріжками на заміну м'ясу” (*Mockler-Ferriman, 1900*). Після обіду залишки роздавалися бідним. За винятком сніданку та обіду о 15 в їдальні не передбачалося іншого харчування, хоча після вечірнього навчання кадетам давали хліб та вершкове масло, а також все необхідне для приготування чаю в своїх кімнатах, де п'ятьом мешканцям дозволено було гуртуватися перед сном. Правила дозволяли кадетам купувати або отримувати подарунки та їжу, щоб доповнити цю вечерю, але всі посилки повинні були бути відкритими та оглянутими в кабінеті лейтенанта-губернатора для з метою виявлення заборонених алкоголю та тютюну.

Основним предметом вважалась математика, і на цьому базувався розподіл кадетів по класах. Було шість класів, кожен розділений на дві групи, до нижчої школи належали 1, 2 та 3 класи, до верхньої – 4, 5 та 6. Найбільшим випробуванням для кадета була поява перед екзаменаційною комісією для складання іспитів протягом двох днів наприкінці кожної чверті. Серед членів комісії були Губернатор, лейтенант-губернатор, інспектор з навчання, старші викладачі. Також складання іспитів було відкрите для громадськості. Катетів викликали для складання усного іспиту, який приймало керівництво закладу та інспектор з

навчання, їхні плани та рисунки виставлялися на показ для оцінювання, також проводився іспит у кімнаті макетів фортифікації, школі верхової їзди, на плацу та в польових умовах. Складати всі іспити за один раз не було обов'язковим, але перед закінченням курсу кадет повинен був “задовольнити керівництво в шести кроках, необхідних для отримання офіцерського звання” (*Mockler-Ferryman, 1900*), а саме: математики, фортифікації, військової геодезії та трьох з такого переліку дисциплін: французька мова, німецька мова, операції осади, зображення місцевості, військовий рисунок, латина, загальна історія та географія. На завершення іспиту кадетів, які успішно склали сесію та виконали усі умови, рекомендували королеві для присвоєння офіцерського звання та отримання сертифікату.

Цікаво дізнатися як предків сучасних кадетів карали за порушення дисципліни та порядків академії. Покарання в основному були такими: відрахування назавжди або тимчасово, утримання під час відпустки, утримання у Верхній лікарні, в “Чорній дірі” або в приміщенні, що замикається, на хлібі-воді, а також змушували виконувати додаткові роботи, давали більше домашніх завдань, накладали арешти, проводили щопівгодинні переклички у напівсвяткові дні. При цьому тілесні покарання ніколи не допускалися, і у Сандгерсті пишалися тим, що дисципліна, і не тільки у Королівському військовому коледжі, але загалом у всій армії, може бути підтримана іншими способами.

Починаючи з другої половини XIX ст., Сандгерст зазнав суттєвих змін, і став більш військовим, військові зайняли місце цивільних інструкторів, наскільки це було можливим. У 1860 р. був вперше призначений інструктор з фехтування та гімнастики, при викладанні вогневої підготовки почали практикувати стрільбу із легких 6-фунтових гарматах. Курс став більш практичним і набув більш технічного характеру, оскільки кадати на час вступу до коледжу вже мали закінчену загальну освіту і повинні були лише підтримувати свої знання з таких предметів, як мови та математика. І все ж таки керівництво протягом наступних років ставилось до кадета досить жорстко; йому не дозволяли палити, за його рухами спостерігали навчені шпигуни. Курс підготовки було продовжено до двох років, і кадати були розділені на три роти, А, В і С, стара практика розміщення за ротами відповідно до віку була припинена. Кожною ротою командував капітан, у

його підпорядкуванні знаходився ще один офіцер, причому їх обов'язки були суто адміністративними, ніяким чином не пов'язані з навчанням. Кадетів навчали військовій справі як звичайних солдатів; вони ходили в наряди, марширували на плацу, переміщалися на території закладу лише стройовим кроком, віддавали військове вітання.

В той час військові здебільшого купували своє офіцерське звання. У 1860 р., до прикладу, з 4 000 офіцерів лише 836 було присвоєння звання офіцера після навчання у військовому закладі. У 1871 р. армія скасувала таку можливість і вже у 1874 р. Королівський військовий коледж став єдиним способом отримати офіцерське звання за спеціальністю піхота чи кавалерія та запровадив конкурсний іспит для вступу.

Саме тоді навчальна програма коледжу набула нового значення. Основні віяння серед британської інтелігенції сильно вплинули на сприйняття та світогляд при викладанні тактики у Королівському військовому коледжі. Хоча було б помилковим стверджувати, що методи та продукти британського інтелектуального життя представляв всепроникний ментальний моноліт, було б також некоректним твердження, що навчальна програма у Королівському військовому коледжі, не перебувала у певному вакуумі, на який впливали події у Великій Британії та Європі.

“Джентльмени кадети” кінця XIX століття у Сандгерсті вивчали військову справу, інженерію, військове управління, військове право, топографію, французьку та німецьку мови, військові вправи (стройову підготовку, гімнастику та їзду верхи), а також тактику. У суспільстві однак критикували зміст навчальних програм. У висновках інспекції Слідчого комітету 1902 р. йшлося про те, що система навчання в Сандгерсті сприяла процвітанню традицій неробства, з невеликими вкрапленнями зубріння, а джентельмени-кадети знали про чищення чобіт більше, аніж про чистку гвинтівки (*Prestia, 1994*). Неофіційні публіцисти Сандгерсту, такі як майор А. Ф. Моклер-Ферріман, також не сприяли академічній репутації закладу, приділивши навчальному процесу у лише 3 сторінки у 318-сторінковій книзі про коледж. В основному там описані матчі з крикету, любительські театральні постановки та інші такого роду речі. Для багатьох найвагомим здобутком навчання в Сандгерсті було налагодження соціальних зв'язків між джентельменами-кадетами. На думку Моклера-Феррімана, кадет

“мав певне уявлення про військовий світ, але саме соціальний елемент був найціннішим для випускника коледжу” (*Mockler-Ferryman, 1900*).

Незважаючи на вагомість соціального досвіду, набутого в Сандгерсті, те, чому кадети навчилися, і те, що їм викладали професори, вплинуло на військове мислення покоління офіцерів, яке командувало британськими експедиційними силами під час Першої Світової війни (*Henderson, 1916*). Однак Сандгерст був не єдиним місцем у Сполученому Королівстві, де професори використовували історичні події як частину навчальної програми. Заклад був частиною вищої освіти Британії і не залишився осторонь тогочасної тенденції виносити уроки з минулого та узагальнювати історичний досвід, перетворюючи ці уроки на історично доведені факти. Наслідком такого підходу стали офіцери, погано підготовлені до тогочасної війни і не здатні адаптуватися до реалій поля бою. Між тим часом коли закінчення Сандгерсту стало обов'язковим для офіцера піхоти або кавалерії та початком Великої війни (1874-1914), коледж використовував два підручники при викладанні тактики. До 1899 р. монографія генерал-майора К. Френсіса Клері “Тактика дії невеликих підрозділів” була найбільш популярною (*Prestia, 1994*). Після великої кількості перевидань викладацький склад відмовився від роботи Клері і почав використовувати “Тактику для початківців” К. М. Дегруйтера, починаючи з 1900 навчального року. Багато тактичних принципів, які кадети вчили та потім перевіряли у дії, були з XVIII та початку XIX століть, і, здавалося, знову з'явилися в останніх конфліктах. Особливий інтерес для Клері, Дегруйтера та професорсько-викладацького складу в Сандгерсті становили два найбільші військові уми з часів ери Людовика XIV: Фрідріх Великий та Наполеон Бонапарт. Тактичні принципи, використані цими двома новаторськими та успішними лідерами поля бою, були основою британської тактичної доктрини (*Дуриу, 1993*). Вчителі використовували історичні приклади з воєн Фрідріха та Наполеона, а також з Семитижневої Війни (австро-пруська війна) 1866 р., щоб проілюструвати певні тактичні прийоми та принципи, оскільки ці конфлікти мали значний вплив на військову думку Великої Британії. Професори Сандгерсту не залишились осторонь

тогочасної тенденції застосувати наукову теорію або процес у вивченні історії. Цим вони підняли воєнну доктрину до рівня наукової теорії, як доказ істини для всіх епох сучасної війни. На думку Б. Бонда (2005), хоча викладачі тактики в Сандгерсті свідомо не застосовували марксистську діалектику чи версію природного відбору, вони доводили слушність тактичних принципів, ілюструючи їх актуальність наприкінці XIX ст., а також у воєнних кампаніях Наполеона і Фрідріха Великого. Британський історик В. Моріс-Джоунз (1955) вважав стиль викладання тактики для кавалерії досить сумнівним через те, що сторони продовжували базувати свої оцінки на різних історичних подіях, будь то епоха Наполеона, Громадянська війна в Америці чи Семитижнева війна. Багато в чому британський офіцерський корпус став схожим на гурт науковців, намагаючись довести свої тактичні аксіоми в лабораторії історії з метою їх застосування в суворих умовах тогочасної війни. Вплив тогочасної зброї на тактику залишався невідомим. Проте досвід поля бою знову, як здавалось, підтвердив валідність прийнятих тактичних принципів.

Спорт не був формальною частиною навчальної програми, однак принципи, втілені в організованій фізичній активності, добре вписувалися в цінності навчального процесу Сандгерсту. Спорт вимагав розумової діяльності та дисципліни і, можливо, навіть, що важливіше, змушував учасників діяти в рамках заданого набору правил. Безумовно, керівництво Сандгерсту, не мало на меті зробити ігри та заходи, що відбувались на базі закладу, продовженням класної роботи. Насправді, тренування були не що інше, як розвага, яка мала допомогти підтримувати фізичну форму майбутніх офіцерів армії. Звичайно, кадети-джентльмени не розпочинали видів своєї фізичної активності у Сандгерсті. Такі ігри, як крикет, футбол, їзда верхи були частиною життя майже кожного кадета з дитинства. Крім того, більшість вихованців Сандгерсту відвідували перед тим одну з великих приватних шкіл, таких як Ітон, Регбі, Гарроу чи Рептон. Ці заклади наголошували на лідерстві, лояльності, честі, лицарстві, християнстві, патріотизмі та спортивній майстерності. На той час, коли молодий чоловік прибув на залізничну станцію Кемберлі, щоб провести свій перший день у Королівському коледжі, багато видів спорту вже були частиною його життя.

Через велику фізичну та моральну цінність фізичної активності керівництво Сандгерста всіляко заохочувало своїх підопічних до спортивних занять. Час відпочинку проводили в основному за грою в крикет, хокей, теніс та кеглі, катанням на човнах, риболовлю, купанням та гімнастикою на відкритому повітрі, в той час як фехтування та вправи на широких мечях проводились у спортивних залах. Кожна рота також мала власну читальню та бібліотеку, а також кімнату з різноманітними військовими та науковими моделями та макетами.

Після Першої світової війни тривалість навчання в Сандгерсті становила понад 18 місяців, і кадетів готували до присвоєння офіцерського звання зі спеціальностей, що представляли усі роди сухопутних військ окрім артилерії, корпусу інженерів та військ зв'язку, яких навчали у Вулвічі. З метою створення єдиного видового закладу для підготовки майбутніх офіцерів сухопутних військ влада планувала об'єднати Королівську військову академію та Королівський військовий коледж у 1940 р. Однак втрутилася Друга світова війна і Сандгерст став місцем розташування навчального підрозділу офіцерів кадетів і залишався ним до 1947 р., коли було створено академію, яка існує і понині.

Висновки. Королівський військовий коледж, переведений до містечка Сандгерст у 1812 р., був створений з метою покращення якості підготовки офіцерів піхоти, кавалерії та артилерійсько-технічної служби. Якщо спочатку освітній процес відзначався світським характером (пріоритетними предметами вважалися математика, класичні, французька та німецька мови), то починаючи з другої половини 19 ст. Сандгерст зазнав суттєвих змін, набувши більше військових рис, коли військові зайняли місце цивільних інструкторів та більше уваги стали приділяти викладанню військових дисциплін (тактики, геодезії, побудові фортифікацій). Виявлено, що на заняттях з тактики як взірць ведення воєн розглядали військові кампанії Наполеона та Фрідріха Великого. Спорт займав особливе місце для вихованців Сандгерсту, адже слугував не лише засобом підтримання фізичної форми, а й одним з небагатьох видів рекреації. Встановлено, що самі випускники цінували досвід Сандгерсту не стільки за набуті там знання та вміння, як за корисні знайомства, які нерідко ставали їм у пригоді в подальшому на життєвому шляху.

Використані посилання

- Black J. (1994). *European Warfare, 1660-1815*. New Haven, London: Yale University Press, 64 p.
- Bond B. (2005). *The Victorian Army and the Staff College*. London, 231 p.
- Christopher D. (1986). *The Military life of Frederick the Great*. New York: Atheneum, 189 p.
- Dupuy R. (1993). *The Harper Encyclopedia of Military History, 4th. ed.* New York: Harper Collins, 755 p.
- Henderson F. R.(1916). *The Science of War. A Collection of Essays and Lectures, 1891-1903*. London: Longmans, Green, and Co, 248 p.
- Maurice-Jones W.(1955). "*The Shop*": *The Story of the Royal Military Academy*. Woolvich, 125 p.
- Mockler -Ferryman A. F. (1900). *Annals of Sandhurst. A Chronicle of the Royal Military College*. London: William Heiemann, 365 p.
- Prestia J.D. (1994). "*An Ill-Timed Conservatism*": *Tactical Instruction at the Royal Military College, Sandhurst, 1874-1914*. Richmond: Colgate University, 105 p.
- Reba N., Soffer K. (1994). *Discipline and Power. The University, History, & the Making of an English Elite, 1870-1930*. Stanford: Stanford University Press, 233 p.
- Travers T. (1987). *The Killing Ground. The British Army, the Western Front, and the Emergence of Modern Warfare, 1900-1918*. (London: Allen & Unwin, 87 p.
- Yardly A. (1987). *Sandhurst: A Documentary*. London: Harrap, 143 p.

References

- Black J. (1994). *European Warfare, 1660-1815*. New Haven, London: Yale University Press, 64 p.
- Bond B. (2005). *The Victorian Army and the Staff College*. London, 231 p.
- Christopher D. (1986). *The Military life of Frederick the Great*. New York: Atheneum, 189 p.
- Dupuy R. (1993). *The Harper Encyclopedia of Military History, 4th. ed.* New York: Harper Collins, 755 p.
- Henderson F. R.(1916). *The Science of War. A Collection of Essays and Lectures, 1891-1903*. London: Longmans, Green, and Co, 248 p.
- Maurice-Jones W.(1955). "*The Shop*": *The Story of the Royal Military Academy*. Woolvich, 125 p.
- Mockler -Ferryman A. F. (1900). *Annals of Sandhurst. A Chronicle of the Royal Military College*. London: William Heiemann, 365 p.
- Prestia J.D. (1994). "*An Ill-Timed Conservatism*": *Tactical Instruction at the Royal Military College, Sandhurst, 1874-1914*. Richmond: Colgate University, 105 p.
- Reba N., Soffer K. (1994). *Discipline and Power. The University, History, & the Making of an English Elite, 1870-1930*. Stanford: Stanford University Press, 233 p.
- Travers T. (1987). *The Killing Ground. The British Army, the Western Front, and the Emergence of Modern Warfare, 1900-1918*. (London: Allen & Unwin, 87 p.
- Yardly A. (1987). *Sandhurst: A Documentary*. London: Harrap, 143 p.

Sovhar O., Sovhar H.
ROYAL MILITARY ACADEMY SANDGERST: ORIGIN AND ESTABLISHMENT HISTORY

The article considers the history of establishing, developing and functioning of Royal Military College in the town of Sandhurst (Great Britain), on the base of which modern Royal military Academy was created. It tackles the admission process, educational activities, and the transformation the institution had undergone throughout the 19 and the first half of the 20th centuries. It has been determined that at first the educational process was more oriented towards civilian disciplines such as mathematics, Latin, German and French but in the second half of the 19th century a shift was made towards military education which was caused by increasing the number of military faculty and adding military disciplines. The "Gentlemen Cadets" of late-nineteenth-century Sandhurst studied Military Engineering, Military Administration, Military Law, Topography, French, German, Military Exercises (Drill, Gymnastics, and Riding), and Tactics. Those who had passed Board room examinations, were recommended to the Queen for commissions in the Army. The social significance of the Sandhurst experience notwithstanding, what the cadets learned and what the professors taught them influenced the military mind-set of the generation of officers that would lead the British military forces during the wars of the 19th and the 20th centuries. Of particular interest to the faculty at Sandhurst were the two greatest military minds: Frederick the Great and Napoleon Bonaparte. The tactical principles employed by these two innovative and successful battlefield leaders were the foundation of the British tactical doctrine.

Although most sports were not a formal part of the curriculum, the principles embodied in organized physical activity fit in well with the values of the Royal military college. Sport required mental focus and discipline, and forced the participants to operate within a given set of rules and parameters. Athletic competition stressed thought and activity within a certain collection of boundaries, and the workouts were an entertaining diversion, which had the added benefit of keeping the future officers of the army physically fit and, therefore, reinforced the rigid tactical laws learned in the classroom.

Key words: Sandhurst, training, military education, cadets.